

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De POSTRYDER verschijnt eens per week, 's zaterdags.
Men schryft in te Tongeren by de W^o J. P. COLLÉE, boekdrukker
en uitgever van dit blad, groote markt, n° 17, en by alle postdirecteurs.
Alle toezending van brieven,annoncen, geld, enz., moet gefrankeerd
zyn.

Het abbonement vooraf betaalbaar is bepaald op 8 fr. per jaer.
" " " " " " " 3 fr. per half jaer.
Een blad afzonderlyk 20 centimen.
De aankondigingen, per drukregel. 13 "
De reklamen " " " " " " " 25 "

By het zenden van aankondigingen is eenieder verzocht die lelyk
nittedrukken of dezelve in den POSTRYDER alleen, ofwel ook in
het fransch blad, le COURRIER DU LIMBOURG, moeten opgenomen
worden. Deze laatste, voor verscheidene achtereenvolgende keeren
gegeven, genieten voordeliger conditiën.

TONGEREN, 9 DECEMBER.

Toestand der stad Tongeren. (Vervolg.)

Men heeft dit jaer de herstelling van O.-L.-V. kerk voortgezet, en, volgens den voortgang der werken is het te hopen dat de voorgevel van den Zuiderkant by het einde van toekomend jaer zal voltrokken zyn. Het reeds hersteld gedeelte het oordeelen over al de schoonheid van den styl in denwelken dit prachtig monument gehouden is.

De rekening der ontvangsten en uitgaven in 1853 verdeelen zich als volgt:

Ontvangsten:	
1 ^o Toelagen van het fabryk, de stad en de provincie	fr. 6000
2 ^o Vrywillige giften der inwooners	> 5112,95
5 ^o Toelagen van den Staet	> 12000
Totaal	fr. 21112,95
Uitgaven:	
1 ^o Deficit van het vorig jaer	fr. 2180,59
2 ^o Bestuering, opzigt en daghuren	> 7955,57
5 ^o Levering van materialen	> 12515,18
Totaal	fr. 22451,14

Overschot der uitgaven 1558,19

De rekeningen der twee parochiale kerken der stad geven het volgende resultaat.

	Ontvangsten	Uitgaven	Overschot.
O.-L.-V. kerk fr.	37203,45	52547,06	4856,59
St. Jans kerk	5058,80	4821,51	257,49

Het fabryk van O.-L.-V. kerk is bemagtigd geworden om, met last van jaergetyden, 5 donatien aen te nemen, te weten: 1000 fr. van M. J.-L. Reinartz, deken; 486 fr. van Mej. Camille Hardy, rentenierster; 54 aren, 88 centiairen land gelegen te Wellen van Mv. Wed. P. Michiels.

Openbaer onderwoys.

Daer de gebouwen der yershillende onderwoys gestichten der stad zich niet meer in staet bevonden om aen hunne bestemming te voldoen, bevond zich de stad voor

HENDRIK VAN MARLAGNE.

Eerste legende van den bisschop Notger (*)

Als het een oude schelm was, dan zeide de regter: Hangt hem op, hy heeft al te veel poetsen gespeeld. Als de schelm een jongeling was, dan zeide hy: Hangt hem op, hy zou nog meer poetsen spelen.
HENDRIK ESTIENNE.

Op eenen frisschen morgen der maend april 972, stapte een man, van bevallig voorkomen en middelbaren ouderdom, de Payen-Poort te Luik uit, en bleef voor een zonderling gebouwd huis stil staan. Dit huis was rond, steunde op houten paelwerken met eenen harden mastik overdekt, en was uiterlyk met grove afteekeningen van beeren, wolven en andere wrede dieren beschilderd. Een puntig rieten-dak deed hetzelfde aen eenen byenkorf gelyken. In stede van vensters had het slechts twee enge door witte slag-deurtjes gesloten openingen. Boven de deur zag men het half verdroogd geraemte van eenen buitengewoon grooten uil; onder dit zegeteeken, hing aen eene leeren koord een houten hamer, met denwelken men aen de deur klopte als men verlangte binnen te treden.

De eenige kamer die dit huis bevatte was zeer groot. Voor allen huysraad bezat zy eene kachel, eene lange tafel, eenige lamme stoelen, eene menigje wapenen en eene kist; maer deze kist die het tinnen tafelgerief inhield, bevatte ook, zeide men, veel goud.

De meester van dit huis, op eene zware voetbank gezeten, met het hoofd in de regter hand en den elleboog op de tafel, scheen in dat oogenblik in eene diepe mymering gedompeld. Zyne linker hand hield het gevest van eenen breeden dolk die aen eenen groen wollen gordel hing. Zyne beenen waren gedekt met eene broek van groel Luiker laken en een buffelsleeren wambuis was op zyne borst toegereggen. Zyn ontdekt hoofd en zyne lange zwarte haren die in wanorde over zyne breede schouders hingen, lieten een bruin

eene onkoste van 25500 fr. voor vergrooting en toëieniging der lokalen. Men heeft dus de gelegenheid die zich aanbod om de ruime gebouwen van O. L. V.-Kollegie aen te koopen waergenomen, te meer daer de samensmelting der twee Kollegien het voordeel had van een einde te stellen aen eene altyd nadeelige mededinging in eene kleine stad.

De aankoop der gebouwen van O. L. V.-Kollegie is ten pryze van 65,000 fr. toegestaan geworden.

Gezondheids-stand.

De gezondheids-stand onzer stad is zeer voldoende. Door de zorgen van de administratie der Godshuizen is er eene zael in het hospitaal beschikt geworden om des noods door de besmettelijke zieken bekleed te worden.

Door de daerstelling van pompen zyn de yershillende gedeelten der stad overvloedig van water voorzien. Het getal der pompen belooft 19. Zy zyn sedert 1853 opgericht geworden en hebben fr. 24,589-56 gekost.

Politie.

Van den 15 november 1853 tot den 15 november 1854 zyn er door den politie-kommissaris 574 proces verbalen opgemaakt. Het getal der betigten belooft 487, waervan er 254 tot de boete veroordeeld zyn, 185 tot de gevangenis en 70 vrygesproken.

Militie en Burgerwacht.

De inschryvingen voor de ligting van 1854, en de werkzaamheden die er op volgen hebben regelmatig plaats gehad.

Het getal der ingeschrevenen voor de burgerwacht voor 1854 belooft 37, waervan er 16 voor den gewoonden dienst aengeduid en 21 in de reserve geplaatst zyn.

Openbare werken.

De verbetering der buertwegen is dit jaer by voortdoring het voorwerp van de zorgen der regering geweest. De weg naer 'S Heeren-Elderen is gansch voltrokken en die naer Coninxheim, Ruiten en Nederheim ver gevorderd; met eenige jaren zullen dus alle omliggende gemeentens aen de stad verbonden zyn door wegen die niets zullen te verlangen laten. 2100 vierkante meters zyn sedert het laatste verslag der regering aengelegd geworden.

Een ieder kent het groot belang dat de stad Tongeren

en manhaftig gelaet zien, op hetwelk alle trekken van een overschrokken karakter te lezen stonden. Deze sterk gespierde man was Hendrik van Marlagne.

Aen de overzyde der tafel, zat Anna Bouille, zyne vrouw, zorgloos schepel in de oogen der vreemdelingen die zich op het uiterlyk misgreepen, maer behendige en beradene gezellin van den dapperen oversten dien zy voor echtgenoot gekozen had. Zy was trotsch over Hendrik van Marlagne omdat zy hem gevreesd zag. . . .

Eensklaps zag zy door eene spleet der deur den man die voor het huis stond.

— Wat wilt die vreemdeling die onze woning zoo onderzoekt? zeide zy:

Hendrik stond op en opende eene der kleine blindvensters. Doch nauwelyks had hy des vreemdelings witte pels en somber onderkleed dat over eenen violetkleurigen pantalon hing, aenschouwd, of hy stiet de venster weerom toe en keerde onverschillig naer zyne plaats terug:

— Het is een kanonik van St.-Lambert, of een vreemde reiziger, zeide hy, het is niets ongeruststellend.

Daerna viel hy meer in zyne mymering terug.
De vreemdeling was van zynen kant vertrokken zoohaest hy Hendrik van Marlagne gezien had.

— Gy vreest dus niets, Hendrik, zei de vrouw, na een oogenblik stilzwygens en haer kind op den schoot nemende; men zegt wondere zaken van den nieuwen Prins-Bisschop.

— Wat zegt men er van, vroeg Hendrik op eenen onachtzamen toon.

— Wel men zegt dat Notger. . . Hy heet immers Notger, niet waer, de nieuwe Prins-Bisschop?

— Notger, inderdaed.

— Van welk land is hy?

— Van Zwaben, geloof ik. Hy is monnik in Zwitserland geweest, in het klooster van St.-Gal; daarna heeft hy in ons land de scholen der abty van Stavelot bestierd. Het is een

heeft in de aanlegging van den Luiksche-Limburgschen yzeren-weg volgens het projekt van M. den ingenieur Stevens. De rigting van dit projekt zou niet alleen den afstand tusschen Tongeren en Luik aanzienlyk verkorten en de onlusten van het bergplan vermyden, maer zou nog de bestaende handelsbetrekkingen tusschen Tongeren en de kantons Bilsen, Mechelen enz. behouden.

Het aenhoudend komiteit dat in deze stad ingesteld is en waervan reeds in het verslag van verleden jaer gesproken is, heeft geen middel verwaerloosd om die rigting te doen aennememen. Gestadig heeft het komiteit moeten worstelen tegen de menigvuldige hinderpalen door de aenhangers der tegenstrydige lyn opgeworpen.

Sedert eenige dagen is eene concessie in denzelfden zin gevraagd geworden door M. den ingenieur de Bruyne en indien men zich, zoo als het te voorzien is, komt te overtuigen van de noodzakelykheid van het bergplan af te schaffen, dan is te hopen dat de lyn Stevens-de Bruyne zal gedekreteerd worden, als zynde de eenige die de algemeene belangen der twee provinciën voldoet.

Algemeene administratie.

Sedert het verslag van 1853 heeft de gemeente-raed 22 zittingen gehouden in dewelke 87 voorwerpen behandeld zyn geworden.

Van zynen kant heeft het kollegie van burgemeester en schepenen zich gedurende het zelfde tydverloop met meer dan 600 zaken bezig gehouden niet inbegrepen de statistieke tafels, de stukken aengende de militia, enz.

Wat er het ministerie te doen staet.

De Kamers zyn nauwelyks sedert vier weken byeen gekomen, en hare eerste beraedslagingen en stemmingen doen alreeds zien dat er veel goeds uit deze zitting te verwachten is. — Wat weg is er sedert 1847 niet afgelegd geweest! hoe is het land sedert dat tydstip ten prooi niet geweest van de hevigste partyschappen! wat bittere verwytels hebben de liberalen en de katholyke gezindheid zich wederzyds niet naer het hoofd geworpen! wat droef uitzigt heeft door deze dwaaze verdeeldheid het land niet opgeleverd! Doch, waer is het nut dat zy gesticht heeft? Veel erg is er uit gevolgd, maer voordeel, maer goed dat kunnen wy nergens opmerken.

Sedert twee of drie jaren zyn de oogen van menigen

geleerd man (1). Hy is ont voor Prins en Heer door keizer Otto gegeven.

— Is hy gewyd?

— Hy is gewyd door den aertsbisschop van Keulen.

— Men zegt dus dat de bisschop Notger het orlen en de regeltucht in het Luikerland wil herstellen; dat hy vele wetten vervaerdigd heeft; dat hy gesproken heeft van Hendrik van Marlagne en zyne hende te onlerwerpen; zoo noemt hy uwe dappere gezellen. . . .

— Dat zullen wy zien! riep Hendrik terwyl zyne regter hand het gevest van zynen dolk omklemde.

Hy stond op, ging eenige onzekere stappen door de kamer, zette zynen leeren valhoed met eene groene pluim op het hoofd, nam zynen met yzer beslagen stok en trad de deur uit.

Je-leeren in Luik scheen hem te kennen en hem te eerbiedigen of te vreezen; iedereen groette hem. Hy doorliep de enge straten om van tyd tot tyd een woord aen de deur zynere vrienden of eerder zynere onderdanigen te zeggen; want er waren in de stad twee honderd twintig onbeschroomde mannen die hem voor hunnen oversten herkennen. Hy ging de Maesbrug over die Notger deed herstellen en die, zoo men beweert, door Ogier, den dapperen neef van Karel-den-Grooten, gebouwd is. Hy doorliep het veld en kwam slechts in den avond in zyn huis terug. Onder-tusschen had men er eene groote hoeveelheid vleesch aangebragt dat de vrouw bezig was te braden. Vyftig tinnen potten Maeswyn waren op de lange tafel gerangschikt. Weldra kwamen al de mannen van Hendrik aen, en het avondmaal begon.

Zy spraken van hunne heldendaden, van hunne rooveryen, van de ryke huizen die zy hadden geplunderd, van de kooplieden die zy op de groote wegen hadden afgezet en dronken op de gezondheid van hunnen bevelhebber Hendrik van Marlagne.

(1) Men beweert te Luik dat Notger die zelfde monnik van St.-Gal is, die eene zeer merkwaardige geschiedenis van Karel-den-Grooten schreef volgens de vertellingen van twee oude wapenbroeders van den beroemden keizer.